

Република Србија
АПЕЛАЦИОНИ
СУД У БЕОГРАДУ
Гж 3848/23
18.10.2023. године
Београд

У ИМЕ НАРОДА

АПЕЛАЦИОНИ СУД У БЕОГРАДУ, у већу састављеном од судија Ирене Вуковић, председника већа, Станиславе Митровић и Татјане Лемајић, чланова већа, у парници тужилаца АА из ... и ББ из ..., против тужене ВВ из ..., коју заступа пуномоћник адвокат Дејан Бабић из Београда, Нови Београд, Булевар Михајла Пупина бр. 123/45, ради утврђења, одлучујући о жалби тужене изјављеној против пресуде Трећег основног суда у Београду П 1786/18 од 27.8.2020. године, у седници већа одржаној дана 18.10.2023. године, донео је

ПРЕСУДУ

ОДБИЈА СЕ као неоснована жалба тужене и **ПОТВРЂУЈЕ** пресуда Трећег основног суда у Београду П 1786/18 од 27.8.2020. године.

ОДБИЈА СЕ као неоснован захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка.

Образложење

Побијаном пресудом, ставом првим изреке, утврђено је да је ништав у преосталом делу уговор о доживотном издржавању закључен између пок.ГГ бив.из ... и тужене ВВ из ..., а оверен код Другог општинског суда у Београду под бројем 3-Р 802/07 од 29.1.2008. године, којим је сада пок.ГГ располагао у корист тужене са 1/2 идеалних делова на непокретностима које чине: стан бр. ... на трећем спрату у ... у ..., по структури трособан, површине 68 м2, кућа у ..., укупне површине 54 м2 и гаража укупне површине 36 м2, шумско земљиште у ... стечено по основу уговора овереног код Општинског суда у Осечини под Ов 395/81 од 6.7.1981. године, земљиште у ..., укупне површине 0.03.40 ха на кат.парцели бр. ... и ... КО ..., као и земљиште-ливада у ... укупне површине 0.14.20 ха на кат.парцели бр. ... КО ..., што је тужена дужна признати. Ставом другим изреке, обавезана је тужена да тужиоцима накнади трошкове парничног поступка у износу од 302.283,00 динара.

Против наведене пресуде благовремену жалбу изјавила је тужена, побијајући је

у целини, из свих законских разлога.

На жалбу тужене тужиоци су благовремено одговорили.

Испитујући побијану пресуду у границама прописаним чланом 386 Закона о парничном поступку (“Службени гласник РС”, бр. 72/2011 са каснијим изменама и допунама), апелациони суд је оценио да жалба тужене није основана.

У првостепеном поступку нису учињене битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 1, 2, 3, 5, 7 и 9 Закона о парничном поступку, на које другостепени суд пази по службеној дужности. Супротно наводима жалбе, изрека пресуде је јасна и непротивречна разлозима које је првостепени суд навео у погледу свих битних чињеница на јасан и непротивречан начин, због чега пресуда нема недостатака због којих се не би могла испитати, па нема ни битне повреде одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 12 ЗПП на коју својим жалбеним наводима указује тужена.

Такође, неосновано тужена у својој жалби указује на учињену битну повреду одредаба парничног поступка из члана 374 став 2 тачка 2 ЗПП, с обзиром да захтев за утврђење ништавости уговора јесте у судској надлежности.

У поступку пред првостепеним судом је утврђено да су родитељи парничних странака сада пок.ГГ и сада пок.ББ, живели у својој кући у ... све док мајка странака није доживела мождани удар дана 15.6.2007. године, када је тужена дошла код родитеља да би водила бригу о њима, а потом их дана 15.8.2007. године повела са собом у ... Мајка странака је због лошег здравственог стања примљена у болницу “Свети Сава”, а након болничког лечења преведена је у болницу “Бежанијска коса”, где је примљена на одељење геронтологије и где је провела све до своје смрти дана 19.9.2007. године. Отац парничних странака од доласка у ... живео је код тужене будући да је његово здравствено стање било лоше. Боловао је од Паркинсонове болести, а имао је и кардиолошких проблема, па се отежано кретао, тресао се, моторне функције су му биле отежане и тешко је говорио, због чега је његово здравствено стање захтевало непрекидну помоћ и негу и због чега је туженој у бризи и нези око оца помагао и син, као и жена која је шест месеци за стан и накнаду била ангажована да јој помаже. Такође, долазиле су и патронажне сестре Градског геронтолошког завода чији лекар је прегледом обављеним дана 11.10.2007. године утврдио да је пок.ГГ свестан, тешко комуникативан, тешко покретан, кататоничан, еупноичан, афебрилан, кахектичан, да не сарађује, те да такво стање траје уназад око пет година. Како би поднела Републичком фонду за пензијско и инвалидско осигурање, захтев за новчану накнаду за туђу негу и помоћ, тужена је водила оца на лекарске прегледе, па је тако лекар специјалиста опште медицине обавио преглед сада пок.ГГ дана 18.10.2007. године и утврдио да исти болује од *arteriosclerosis generalisata, hypotensio art. myocardiopathia chr. ischialgia lumbalis, obstipatio ch. astenio corporis*, као и дана 20.12.2007. године, када је такође утврдио да болује од *miocardiopathia chr. compensata, hipertensio art. arteriosclerosis generalisata, ischialgia lumbalis grvis*. Након подношења захтева за туђу негу и помоћ дана 8.1.2008. године, тужена је оца одвела на преглед у РФ ПИО – Дирекција Београд, где је лекарска комисија након обављеног непосредног прегледа и на основу извештаја лекара од 18.10.2007. године и извештаја од 11.10.2007. године дала налаз и мишљење којим је констатовала да је осигураник ГГ приступио на преглед у инвалидским колицима у

пратњи кћерке и унука, да не може самостално да устане, да је свестан, да се контакт теже успоставља, да је еупноичан, у миру кахектичне конституције, те да се неуролошком налазом констатује да самостално није покретан, док се у психичком налазу констатује да постоје елементи сенилне деменције, да би након тога решењем од 8.2.2008. године РФ ПИО утврдио пок.ГГ право на туђу негу у и помоћ почев од 3.12.2007. године.

Тужена као давалац издржавања и њен отац сада пок.ГГ као прималац издржавања, закључили су уговор о доживотном издржавању који је оверен под бројем ЗР 802/07 дана 29.1.2008. године пред судијом Другог општинског суда у Београду, и то у стану тужене. Овим уговором се тужена као давалац издржавања обавезала да доживотно издржава примаоца издржавања, тако што ће му обезбедити медицинску помоћ, прати и пеглати одећу, помагати при одржавању личне хигијене, припремати оброке, сахранити га након његове смрти о свом трошку по месним обичајима, те да ће примаоца издржавања и материјално помоћи у виду бањског лечења, плаћањем евентуалних хируршких операција и друго, док се давалац издржавања обавезао да након смрти примаоцу издржавања пренесе у својину непокретности које су у тренутку закључења уговора у искључивом власништву примаоца и то: трособан стан бр. ... на трећем спрату у ...бр. ..., укупне површине 68 м², кућу у ..., укупне површине 54 м² и гаражу у укупној површини 36 м², шумско земљиште у ... стечено на основу уговора о купопродаји овереног пред Општинским судом у Осечини Ов 395/81 дана 6.7.1981. године, земљиште у ..., укупне површине 0.03.40 ha на кат.парцелама ... и ... КО ..., те земљиште – ливада у ... укупне површине 0.14.20 ha постојеће на кат.парцели ... КО ... Пре закључења овог уговора у Поликлиници “Интермед плус” дана 28.1.2008. године др ..., обавио је преглед сада пок.ГГ и том приликом констатовао у свом извештају од наведеног датума да је исти свестан, оријентисан у времену, према личностима и према себи, да је пажња уредна, а памћење очувано, да је мишљење уредно по форми и садржају, без суманутости, вољно нагонски динамизми су му уредни, афекат без поларитета, интелигенција у нивоу просека, те има увид и критичан однос према реалности, а да нису регистровани испади у психичким функцијама, тако да нема елемената за дијагностификовање неког психичког обољења.

Након закљученог уговора о доживотном издржавању, тужена је наставила да води бригу о свом оцу, те га је одводила на лекарске прегледе. Дана 23.9.2008. године, обављен је преглед у КБЦ “Бежанијска коса”, којом приликом је лекар специјалиста неурологије констатовао да је сада пок.ГГ примљен на болничко лечење са дијагнозом “*Parcinonismus extrapirimidni*”, те да је свестан, правилно оријентисан просторно и временски, као и према личностима, да се успоставља вербална комуникација која је успорена и да у неуролошком налазу нема свежих фокалних испада нити знакова CVI, те је потврђена дијагноза болести *Parcinonismus*. Дана 1.12.2008. године, обављен је преглед у истој болници и том приликом специјалиста радиолог је констатовао да постоје на ендокранијуму изражене редуктивне промене са проширеним арханоидним простором и коморним системом, као и продубљеним сулкусима конквеститета мозга са обострано пери и суправентрикуларно мање старим микроинфарктним лезијама, да нема знакова свежих CVI, hemoгaгije и експанзивних промена. Дана 28.1.2009. године обављен је предлед у КБЦ “Земун”, којом приликом је лекар специјалиста неуроолог констатовао да су неуролошким прегледом сада пок.ГГ на СТ ендокранијума утврђене мултиинфарктне промене типа лакуна, па је констатована дијагноза болести *M Parkinson G.20, st lacunaris*.

Отац парничних странака преминуо је дана 20.9.2009. године, а његово ментално стање у време закључења уговора о доживотном издржавању било је озбиљно нарушено услед мождане дисфункције која је узрокована примарним можданим обољењима атеросклерозе мозга, Паркинсонове болести, мултиинфарктних промена типа лакуна у можданом ткиву, као и општим телесним обољењима, и то генерализоване атеросклерозе, опште телесне астеније, хроничне конгестивне атеросклеротичне болести срчаног мишића и хроничне опстипације, која обољења су дала негативне последице по функцију мозга, а осим тога и независно од наведених обољења мозга и психе, сада пок.ГГ налазио се у тешком телесном стању и потпуно закидан од своје околине, а које стање га је чинило безвољним, slabим и сугестибилним. Због свега наведеног није био у могућности да схвати значај својих дела нити је могао свесно и активно да учествује у сачињавању уговора о доживотном издржавању односно био је потпуно пословно неспособан за предузимање радње закључења уговора.

Све важне чињенице за доношење одлуке о основаности тужбеног захтева првостепени суд утврдио је потпуно и поуздано на основу доказа које је правилно ценио применом одредбе члана 8 Закона о парничном поступку. У том смислу, жалба тужене без основа истиче да је првостепени суд пропустио да изведе доказе који се тичу недостатка алеаторности и недопуштене побуде приликом закључења уговора о доживотном издржавању, због чега није било места усвајању тужбеног захтева који се позивао на наведене чињенице у тужби.

Овај поступак отпочео је подношењем тужбе дана 18.5.2010. године, у којој су тужиоци истицали као разлоге ништавости: изостанак алеаторности, фиктивност уговора о доживотном издржавању, да су мотив и побуда уговарача били изигравање наследних права тужилаца. Међутим, с обзиром да се пре делимичног укидања првостепене пресуде донете у овом поступку пресудом Апелационог суда у Београду Гж 294/17 од 26.1.2018. године, имајући у виду тренутак подношења тужбе, примењивао Закон о парничном поступку ("Службени гласник РС"; бр. 125/2004), тужиоци су чињенице и доказе могли износити, односно предлагати до закључења главне расправе, па како су у том смислу током поступка а пре делимичног укидања раније првостепене пресуде, изнели тврдњу о неспособности пок.ГГ за расуђивање, те ради утврђивања и ове чињенице предложили доказе, правилно је првостепени суд, с обзиром на истакнуте чињеничне тврдње, усмерио доказни поступак на утврђивање битних чињеница везаних за способност примаоца издржавања да закључи уговор. С обзиром да је првостепени суд током главне расправе извео доказе ради утврђивања чињенице способности, односно неспособности уговарача за расуђивање, те пошто је оценио да је предмет расправљен тако да може да се донесе одлука о ништавости уговора с обзиром на овај разлог ништавости, правилно је првостепени суд закључио расправу и то саопштио сагласно одредби члана 319 став 1 ЗПП, те одлучио о захтеву тужилаца којим су тражили утврђење ништавости уговора о доживотном издржавању који су тужиоци поставили још у тужби. Чињеница да су тужиоци у тужбеном предлогу (којим је тужилац формулисао изреку пресуде онако како она по његовом мишљењу треба да гласи), навели основ свог захтева за ништавост (због недостатка алеаторности и недопуштене побуде приликом његовог закључења), није од значаја с обзиром да суд према одредби члана 192 став 4 ЗПП, није везан за основ већ искључиво за чињенице које су странке изнеле према одредби члана 7 став 2 Закона о парничном поступку, при

чему у случају апсолутне ништавости када су заинтересована лица истакла свој захтев за утврђење према одредби члана 109 став 1 ЗОО на ништавост суд пази по службеној дужности. С обзиром да су тужиоци, како је то већ наведено, још у тужби истакли захтев за ништавост уговора о доживотном издржавању, никакво “прецизирање захтева”, није било потребно како то у жалби неосновано истиче тужена.

Првостепени суд правилно је применио одредбу члана 8 ЗПП којом је прописано да суд по свом уверењу, на основу савесне и брижљиве оцене сваког доказа засебно и свих доказа заједно, као и на основу резултата целокупног поступка, одлучује које ће чињенице узети као доказане. Према специфичностима конкретног случаја и резултатима конкретног истраживања, суд слободно, без формалних ограничења, цени изведене доказе и формира своје уверење о доказаним односно недоказаним чињеницама. Слободна оцена доказа подразумева и слободно одлучивање суда које ће доказе извести ради утврђивања одлучних чињеница (члан 229 став 2 у вези члана 315 став 2 и 319 став 1 ЗПП). У том смислу, чињеница отказивања члану породичног домаћинства, овде тужиоцу АА, даљег коришћење стана изјавом сада пок.ГГ и сада пок.ББ 23.4.1985. године није од утицаја на пуноважност уговора о доживотном издржавању закљученог између сада пок.ГГ и тужене, како је то правилно закључио и првостепени суд када је навео да је ценио и све друге изведене доказе, али да код утврђеног чињеничног стања и заузетог правног становишта нису од утицаја на доношење другачије одлуке у овој правној ствари.

С друге стране, судија пред којим је у ванпарничном поступку закључен уговор о доживотном издржавању констатовао је том приликом да уговор представља слободну вољу странака, да је прималац издржавања на сва питања одговарао течно и повезано и да је свестан радњи које предузима пред судом односно да нема индиција које би упућивале на супротно. С обзиром да је у допису упућеном суду 22.2.2019. године навео да осим онога што је констатовао приликом закључења уговора, нема шта да дода, првостепени суд ставио је ван снаге извођење доказа његовим саслушањем. Због тога, писано обраћање судије пред којим је закључен уговор првостепеном суду од 22.2.2019. године, могло је бити цењено само као основ да се од саслушања овог лица у својству сведока и одустане, што је и учињено решњем првостепеног суда на рочишту за главну расправу одржаном дана 4.4.2019. године, а не као доказ о здравственом стању сада пок.ГГ за шта судији, свакако, недостаје стручно знање.

Чињенице које по оцени жалбе првостепени суд није имао у виду а проистичу из навода “већине саслушаних сведока”, а према којима тужиоци уназад 15 година нису водили рачуна о покојним родитељима, да за њихове здравствене проблеме нису ни знали као ни за смрт мајке, не представљају битне чињенице за одлуку о захтеву тужиоца за утврђење ништавости уговора о доживотном издржавању због неспособности за расуђивање јер према одредби члана 229 став 1 ЗПП доказивање обухвата све чињенице које су важне за доношење одлуке. Осим тога, суочење сведока који су у погледу битних чињеница изнели различите тврдње, не представља посебно доказно средство нити обавезну парничну радњу суда, супротно наводима жалбе тужене, с обзиром да је одредбом члана 255 став 3 ЗПП прописано да се сведоци могу суочити ако се њихови искази не слажу у погледу важних чињеница па непредузимање ове парничне радње од стране суда не представља повреду поступка због које је изостало правилно чињенично утврђење, посебно ако се има у виду да тужена у жалби не истиче погледу којих чињеница постоји различитост у исказивању и од стране којих

сведока.

Чињеница да поједини сведоци нису саслушани непосредно пред судијом који је донео побијану одлуку, није од значаја и у жалби се неосновано потенцира, с обзиром да су записници о извођењу ових доказа прочитани сагласно одредби члана 331 Закона о парничном поступку с обзиром да се расправа држала пред измењеним судијом.

Супротно наводима жалбе тужене, првостепени суд правилно је оценио налаз и мишљење судског вештака за неурологију, психијатрију и неуропсихијатрију прим.др Марка Драговића, из чијег мишљења јасно и недвосмислено произлази чињеница неспособности сада пок.ГГ, примаоца издржавања за расуђивање приликом закључења уговора о доживотном издржавању. Његов налаз из којег произлази овакво мишљење, правилно обухвата све извештаје о здравственом стању пок.ГГ, који су достављени од стране тужене током поступка, али и оних до којих је судски вештак, сагласно правилима струке, дошао тако што су му достављени од стране Републичког фонда за пензијско и инвалидско осигурање, на основу којих је лекарска комисија након обављеног непосредног прегледа дала налаз и мишљење и о томе донела решење 8.2.2008. године којим је утврђено пок.ГГ право на туђу негу и помоћ. Према томе, лекарска комисија РФ ПИО на основу два медицинска извештаја о здравственом стању пок.ГГ од 11.10.2007. године, као и 18.10.2007. године, али и на основу непосредног прегледа пацијента, дала је своје мишљење о томе да постоје елементи сенилне деменције, што значи старачке излапелости која, према мишљењу вештака др Марка Драговића, утиче на оштећење можданих функција, па с обзиром да је боловао и од генерализоване атеросклерозе која утиче на мозак, да је лечен од Паркинсонове болести, обољења централног нервног система, које такође утичу на мождане функције, уверљиво је мишљење вештака о неспособности пок.ГГ да расуђује при закључењу уговора о доживотном издржавању.

Тужена је ангажовала другог вештака др Бранислава Филиповића, специјалисту психијатрије који је дао примедбе на налаз судског вештака др Марка Драговића на које се овај изјаснио, и истом је омогућено да учествује у расправи када је саслушан судски вештак др Марко Драговић на рочишту одржаном дана 27.8.2020. године, тако што му је саопштен дан и час одржавања овог рочишта на претходном рочишту, међутим, исти на рочиште није приступио, због чега није било могуће усаглашавање, све ово сагласно одредби члана 271 ЗПП, док с друге стране суочавање судског вештака и сведока Бранка Вуковића, без обзира на то што је исти психијатар, као ни усаглашавање њихових мишљења, није могуће пошто сведоци износе своја сазнања о чињеницама које су им познате, док судски вештаци у циљу разјашњења и утврђивања битних чињеница дају своје мишљење у ситуацији када је за то потребно стручно знање којим суд не располаже. У том смислу, сведок Бранко Вуковић који је прегледао сада пок.ГГ дана 28.1.2008. године у Поликлиници “Интермед плус”, изнео је чињенице о здравственом стању на основу разговора са пацијентом, а без увида у медицинску документацију док је судски вештак имајући у виду целокупну медицинску документацију сада пок.ГГ, па и овај извештај од 28.1.2008. године, дао своје стручно мишљење у погледу способности пок.ГГ за расуђивање. С обзиром да сведок Бранко Вуковић при заснивању свог мишљења о менталном здрављу сада пок.ГГ у време закључења уговора, није имао у виду медицинску документацију на основу које је РФ ПИО и пре него што је овај сведок прегледао сада пок. ГГ, утврдио право на туђу негу и помоћ, односно није имао у виду било какву медицинску документацију истог,

правилно је првостепени суд његов извештај, као и исказ истог оценио при утврђивању битне чињенице способности сада пок.ГГ за расуђивање.

Судски вештак др Марко Драговић, изјаснио се на све примедбе тужене стране, и у писаној форми, као и усмено на рочишту, па пошто је вештак пружио сва разјашњења, те пошто је његов налаз у свему био јасан, потпун и непротивречан сам себи, а битне чињенице довољно расправљене, није било потребе за одређивањем новог вештачења, те је предлог тужене у том смислу правилно одбијен.

На правилно и потпуно утврђено чињенично стање првостепени суд је правилно применио материјално право садржано у одредбама чланова 194, 195 Закона о наслеђивању, као и чланова 56 став 1 и 103 став 1 Закона о облигационим односима, када је закључио да је због недостатка пословне способности уговор о доживотном издржавању закључен између тужене као даваоца издржавања и сада пок.ГГ као примаоца издржавања, ништав уговор што је изреком побијане пресуде и утврдио у погледу располагања истим које се односи на 1/2 идеалних делова непокретности које су биле предмет уговора, с обзиром да је пресудом Првог основног суда у Београду П 72592/10 од 28.9.2015. године, која је у наведеном делу потврђена пресудом Апелационог суда у Београду Гж 294/17 од 26.1.2018. године, утврђено да је уговор о доживотном издржавању ништав у делу располагања у корист тужене уделом од 1/2 идеалних делова на истим непокретностима.

Другостепени суд потврдио је и одлуку о трошковима поступка применом одредбе члана 401 тачка 2 ЗПП који су тужиоцима правилно досуђени и обрачунати у складу са одредбом члана 153 став 1 ЗПП, применом Тарифе о наградама и накнадама трошкова за рад адвоката и Таксене тарифе из Закона о судским таксама.

Захтев тужене за накнаду трошкова другостепеног поступка није основан, с обзиром да тужена у другостепеном поступку није успела са жалбом, због чега јој ови трошкови не припадају сагласно одредби члана 165 став 1 у вези одредбе члана 153 став 1 Закона о парничном поступку.

За тачност отправка
Управитељ писарнице
Јасмина Ђокић

Председник већа-судија
Ирена Вуковић,с.р.